

5. Dykson Dzh., Вәккес Zh., Намыл'тон K. та in. Новыу vz·hlyad na bohat·stvo narodov. Yндыкаторы эколoгическy uстойчyвоho razvytyya / Per. s anhl.; Predysl. S.N. Bобылев, V.N. Sydorenko. – 2-oe yzd. – M.: Ves' Myr, 2003. – 128 s. [Электронныу resurs] – Rezhym dostupa: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/16928/108befc5a53ec374a118a2798c6c4fee.pdf?sequence=1>

6. Mel'nyk L.H. Fundamental'ные основы razvytyya / L.H. Mel'nyk. – Sumy: YTD «Unyversytet·skaya knyha», 2003. – 288 s.

7. Bushuev V.V. Natsyonal'noe bohat·stvo, энергетическyу potentsya y эrhatическyу kapыtal Rossyy / V.V. Bushuev // Энерhyya: эkономyка, tekhnыka, ekolohiya. – #6. – 2006. – S. 18-24. [Электронныу resurs]. – Rezhym dostupa: <http://labenin.z4.ru/publik.htm>

*Рецензент: Ляшенко О.М., д.е.н., професор, вчений секретар
Національного інституту стратегічних досліджень*

19.11.2015

УДК 005.591.6:005.332.4:658.8

Гарбуз Наталія, Гладіліна Валерія, Калініченко Наталія

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ ЯК ОСНОВА ДЛЯ НАБУТТЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВОМ

У статті визначені теоретичні основи та засади інноваційної діяльності, її роль у формуванні конкурентних переваг та конкурентоспроможності підприємства в цілому. Розглянуто вплив впровадження та реалізації інновацій на зростання ефективності діяльності підприємств, їх значення у підвищенні прибутковості та здобуття ключових факторів успіху на ринку. Досліджено основні чинники стримування інноваційного розвитку вітчизняних підприємств та запропоновано напрямки щодо його активізації.

Наукова новизна запропонованого матеріалу полягає у виявленні конкретних, найбільш суттєвих конкурентних переваг, які виникають за умов впровадження інновацій на підприємствах, а також у з'ясуванні найбільш поширених перепон на шляху формування інноваційного спрямування в Україні. Запропоновані рекомендації спрямовуються на поліпшення наявних тенденцій щодо функціонування підприємств в умовах жорсткої конкуренції, створюють умови для їх удосконалення, а також розглядаються як засоби поліпшення економічних показників вітчизняних підприємств.

Ключові слова: інновації, підприємство, конкурентна перевага, конкурентоспроможність, ефективність, інноваційний розвиток, інноваційна діяльність.

Гарбуз Наталя, Гладиліна Валерія, Калиниченко Наталя

ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИЙ КАК ОСНОВА ДЛЯ ПРИБРЕТЕНИЯ КОНКУРЕНТНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ ПРЕДПРИЯТИЕМ

В статье определены теоретические основы и принципы инновационной деятельности, её роль в формировании конкурентных преимуществ и конкурентоспособности предприятия в целом. Рассмотрено влияние внедрения и реализации инноваций на рост эффективности деятельности предприятий, их значение в повышении прибыльности и получения ключевых факторов успеха на рынке. Исследованы основные факторы сдерживания инновационного развития отечественных предприятий и предложены направления по его активизации.

Научная новизна предложенного материала заключается в выявлении конкретных, наиболее существенных конкурентных преимуществ, которые возникают в условиях внедрения инноваций на предприятиях, а также в выяснении наиболее распространенных препятствий на пути к формированию инновационного направления в Украине. Предложенные рекомендации направлены на улучшение имеющихся тенденций функционирования предприятий в условиях жесткой конкуренции, создание условий для их усовершенствования, а также рассматриваются как средства улучшения экономических показателей отечественных предприятий.

Ключевые слова: инновации, предприятие, конкурентное преимущество, конкурентоспособность, эффективность,

Harbuz Natalia, Hladilina Valeriia, Kalinichenko Natalia

THE IMPLEMENTATION OF INNOVATIONS AS THE BASIS FOR OBTAINING COMPETITIVE ADVANTAGES OF THE ENTERPRISE

The article examines the theoretical foundations and principles of innovative activities, their role in developing the competitive advantages and competitiveness of the whole enterprise. It is determined the effect of the forming and implementation of innovations in order to increase the efficiency of enterprises, their importance in profitability improves and obtaining the key factors of success at the market. It is examined the basic limit factors of the innovative development of domestic enterprises and it is proposed some activation directions.

The scientific novelty of the proposed material is to identify exact, the most significant competitive advantages that arise in terms of innovation activities at enterprises, as well as to clarify the most common obstacles to the formation of innovative directions in Ukraine. The proposed recommendations are intended for improving the existing functioning trends of enterprises in terms of tough competition, creating conditions for their improvement, and are also seen as conditions of improving the economic indicators of domestic enterprises.

Keywords: innovation, enterprise, competitiveness, competitive advantage, efficiency, innovative development, innovative activities.

Постановка проблеми. Дослідження впливу інноваційної діяльності підприємств на рівень їх конкурентоспроможності в умовах сучасної глобалізаційної системи набуває все більшої актуальності. Головною рушійною силою економічного зростання є оперативне реагування підприємств на нові наукові ідеї та розв'язання наявних проблем із застосуванням інноваційного підходу. Вітчизняні підприємства характеризуються невисоким рівнем інноваційної активності, що зумовлено недосконалістю законодавства в частині державного стимулювання інноваційної діяльності, високим економічним ризиком залучення інвестицій, низькою мотивацією для

розробки і фінансування інновацій тощо. Тому виникає необхідність в активізації інноваційної діяльності вітчизняних підприємств задля здобуття конкурентних переваг і подальшого стабільного розвитку підприємств. Основними напрямками вирішення цих проблем є формування стабільної законодавчої бази для розвитку інноваційного підприємництва, надання пільг організаціям, які займаються науково-технічними розробками та постійне залучення інвесторів.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Питанням, що пов'язані з проблемами інноваційної діяльності підприємств, визначенням ролі інновацій у створенні та підтримці конкурентних переваг та підвищенні конкурентоспроможності організацій, присвячена значна кількість наукових досліджень і робіт вчених, зокрема Й. Шумпетера, О. Гармашова, О. Діняка, Ю. Голуба, А. Мазаракі, Т. Мельника, В. Охоти, Н. Павлова, Г. Циліорика, І. Чайки та ін.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Незважаючи на наявність багатьох досліджень напрямку впровадження інновацій на вітчизняних промислових підприємствах, окремі питання залишаються недостатньо розглянутими, тому існує необхідність подальших досліджень. Зокрема, недостатньо висвітлено питання впливу фінансування інновацій на результати інноваційної діяльності. Також залишається невирішеною проблема вибору методів фінансової підтримки інноваційної діяльності в умовах дефіциту фінансових ресурсів.

Формування цілей статті. Метою даної статті є дослідження інноваційної діяльності, визначення ролі інновацій в формуванні конкурентних переваг та підвищенні конкурентоспроможності підприємств. Для цього необхідним є вирішення таких завдань: дослідження сучасного стану інноваційного розвитку промислових підприємств, визначення основних проблем в сфері фінансування інноваційної діяльності, розробка заходів щодо підвищення рівня інноваційної активності підприємств.

Виклад основного матеріалу. Термін «інновація» (з англ. - innovation) означає нововведення, тобто впровадження нових форм організації праці й управління в систему підприємницької діяльності; це використання в тій чи іншій сфері суспільної діяльності результатів інтелектуальної праці, технологічних розробок, спрямованих на удосконалення соціально-економічної діяльності [6].

Інновацію можна розглядати з позицій двох аспектів: науково-технічний аспект, що характеризує її новизну, та економічний аспект, який полягає в задоволенні ринкового попиту і максимізації прибутку. Ці два аспекти є взаємопов'язаними, причому науково-технічний аспект стає економічним фактором лише тоді, коли нововведення втілюється в новий продукт, що має попит.

Сучасні тенденції розвитку бізнесу характеризуються постійною боротьбою підприємств за першість на ринку, переможцями в якій стають ті, діяльність яких базується на використанні нововведень. Конкурентні переваги, що виникають в процесі впровадження інновацій, відіграють важливу роль в підтримці високого рівня конкурентоспроможності організації.

Розглянемо основні причини, які обумовлюють впровадження інновацій для забезпечення конкурентних переваг. По-перше, реалізація інновацій дозволяє збільшити масштаби діяльності підприємства, оскільки їх результати відкривають підприємству нові ринки. По-друге, зміна рівня конкурентної боротьби підприємств, оскільки структура галузі здійснює суттєвий вплив на рівень інноваційної активності. Чим вищий рівень конкурентної боротьби, тим більше стимулів до використання інновацій, і навпаки. По-третє, інноваційна активність може пояснюватися прагненням підприємств до збільшення прибутків. По-четверте, наявність незабезпеченого попиту, виявленого в ході проведення маркетингових досліджень, стимулює до здійснення інноваційної діяльності [5, с.189].

До конкурентних переваг, пов'язаних з інноваційною діяльністю, відносять пропозицію унікального товару чи послуги, унікальних методів їх виробництва або реалізації; спроможність змінювати характер конкуренції (з цінової на нецінову); нову концепцію продукції, послуги, процесу чи методу здійснення діяльності; зміну методів взаємодії між елементами системи з підвищенням ефективності менеджменту, логістики тощо [3, с. 6].

Використання передових науково-технічних знань на підприємствах дозволить вирішити питання щодо модернізації виробництва, підвищення ефективності використання ресурсів, а також створити належні умови для високопродуктивної праці. Завдяки впровадженню інноваційних технологій підприємство може отримати конкурентні переваги щодо витрат, обсягів збуту, стати лідером з

технології. Крім того, інноваційні технології сприяють утворенню ресурсного ефекту, який проявляється у вивільненні частини ресурсів, що є вкрай важливим для підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Відповідно до теорії австрійського вченого Й. Шумпетера, виділяють п'ять основних типів інновацій: [4, с. 218]:

- виробництво нового продукту чи відомого продукту в новій якості (товарна інновація);
- впровадження нового методу виробництва (технологічна інновація);
- освоєння нового ринку збуту (ринкова інновація);
- залучення для виробничого процесу нових джерел сировини (маркетингова інновація);
- проведення реорганізації структури управління (управлінська інновація).

Таким чином, предметом інновацій можуть виступати: продукти, технологічні процеси, сировина, організація виробництва та нові ринки збуту.

Кожний з вищезазначених типів інновацій сприяє підвищенню конкурентоспроможності в цілому за рахунок формування відповідних конкурентних переваг (табл.1).

Таким чином, зазначені інновації відіграють важливу роль у створенні конкурентоспроможної продукції або послуги, які відповідають запитам споживачів, та підвищують конкурентоздатність усього підприємства. У випадку прийняття ринком нововведень, підприємство отримує тимчасову конкурентну перевагу, в протилежному випадку – невідшкодовані затрати на їх виробництво та реалізацію. Отже, інноваційність підприємства характеризується його здатністю здійснювати ефективну інноваційну діяльність, яка полягає в готовності освоювати нові види інновацій.

Ефективність інноваційної діяльності підприємства з точки зору його конкурентоспроможності виявляється щонайменше у трьох аспектах. По-перше, підвищення конкурентоспроможності товару, що створює конкурентні переваги як на короткострокову, так і на середньострокову перспективу. По-друге, поява нових потреб, що створює конкурентні переваги на довгострокову перспективу. По-третє, підвищення ефективності виробництва, яка своїм впливом перетворює

конкурентоспроможність продукції в конкурентоспроможність підприємства.

Таблиця 1

Значення інновацій у підвищенні конкурентоспроможності підприємства [4, с. 219]

Вид інновацій	Конкурентна перевага підприємства	Конкурентоспроможність підприємства
Інноваційний товар – новий тип продукту або значно покращений (модифікований) продукт.	Підвищена споживча цінність товару, посилення його відміни від товарів-аналогів, важка повторюваність товару.	Результати: - підвищення якості продукції, її конкурентоспроможності; - збільшення попиту на продукцію підприємства; - більш повне та краще задоволення потреб споживачів;
Інноваційна технологія – радикально нові чи вдосконалені процеси виробництва, засоби та методи його організації.	Більш низька собівартість продукції, підвищена якість, більша продуктивність виробництва, збільшення обсягів виробництва.	- зростання обсягів продажу; - підвищення прибутку та рентабельності; - зниження витрат; - збільшення частки ринку; - заняття лідерських позицій на ринку;
Інноваційні ресурси – використання поліпшених або принципово нових ресурсів.	Оптимізація використання ресурсів, швидка адаптація до світових тенденцій, підвищення довіри до продукції.	- покращення іміджу підприємства; - зміцнення ресурсного потенціалу; - покращення фінансового стану; - відповідність потребам та вимогам міжнародного ринку;
Інноваційні ринки збуту – проникнення на нові ринки чи створення нових ринків.	Отримання нових можливостей нарощування обсягів збуту, збільшення масштабів діяльності, завоювання міжнародних ринків, вихід у нові сфери діяльності.	- диверсифікація діяльності та зниження ризику; - набуття економічної незалежності та підвищення економічної безпеки.
Інновації в управлінні – нові методи й форми організації всіх видів діяльності: виробничої, управлінської, маркетингової, а також кадрової політики.	Підвищення ефективності управління, кадрової політики, стратегічне планування, ефективні інструменти просування продукції, маркетингова активність.	

Інноваційна діяльність спирається на постійне поліпшення, прогрес, відкриття нового, тобто на впровадження нововведень, спрямованих на оновлення технологій, техніки, організації

виробництва та розроблення нової продукції, а також на проведення соціальних інновацій, спрямованих на ефективну зміну поведінки персоналу з метою отримання кращих результатів [6].

Ефективність та результативність інноваційної діяльності залежить від багатьох чинників, наприклад, від наявності наукового потенціалу, ресурсного забезпечення, матеріально-технічної бази та висококваліфікованих кадрів [1, с. 33].

Важливим фактором у підвищенні конкурентоспроможності підприємств є сприяння інноваційним процесам шляхом допомоги підприємствам у пошуках шляхів більш ефективного використання власного капіталу з подальшим його вивільненням для інноваційних цілей, сприяння та забезпечення підвищення інвестиційної привабливості, та сприяння спрощення доступу до кредитних ресурсів.

В Україні здійснення інноваційної діяльності у виробництві найчастіше проявляється у заміні морально застарілого обладнання більш новим. Проте цього не достатньо для отримання конкурентних переваг на ринку, що пов'язано зі швидкою зміною існуючих технологій та динамічним розвитком нових у більшості галузей, що пов'язано зі стрімким розвитком ІТ-технологій.

Головною умовою для інноваційного розвитку підприємства є усвідомлення потреби в інноваціях з боку керівництва та внутрішня готовність до їх впровадження. Проте в Україні низька інноваційна активність пов'язана саме з неготовністю керівництва та працівників більшості підприємств приймати участь в реалізації інноваційного процесу. Саме тому вітчизняним підприємствам для розвитку інноваційної діяльності слід звернути увагу на досвід розвинутих країн щодо підтримки, розвитку та впровадження інновацій, де основну роль відіграє саме державна підтримка [2, с. 228].

В розвинутих країнах держава є основним спонсором інноваційної діяльності, що постійно удосконалює систему стимулювання винахідництва, засновану на використанні патентної форми правової охорони винаходів. Держава активно підтримує розвиток інноваційного виробництва у формі пільг, субсидій, «податкових канікул» тощо [2, с. 229].

На сьогоднішній день, в Україні відсутні дієві механізми підтримки, стимулювання, розвитку інноваційної діяльності. Нестабільна економіка, законодавство, що постійно змінюється, відсутність

фінансування з боку держави, гарантій, високі кредитні ставки, недосконалість податкової системи та пільгового режиму для здійснення інноваційної діяльності – всі ці фактори перешкоджають впровадженню нововведень на підприємствах. В результаті спостерігається відсутність мотивації щодо вдосконалення нових технологій, значна зношеність обладнання та застаріла матеріально-технічна база, дефіцит фінансових ресурсів і слабкий розвиток інфраструктури передачі технологій. Це спричиняє суттєві перешкоди в отриманні важливих наукових результатів та розвитку України.

Інноваційна активність підприємств вимагає суттєвих фінансових вкладень, тому передумовою інноваційної діяльності на підприємствах є наявність джерел для її фінансування. До джерел фінансування інноваційної діяльності належать власні фінансові ресурси, кошти державного бюджету, кошти іноземних інвесторів та інші джерела. У більшості розвинених країн основними джерелами інноваційної діяльності виступають бюджетні кошти. Україні ж притаманний зовсім інший підхід, який проявляється в мінімальній участі держави у сприянні розвитку інноваційних досліджень та їх впровадження (табл. 2).

Таким чином, можна дійти висновку про недостатню фінансову підтримку впровадження інновацій з боку держави, що пов'язано з фінансовими проблемами в країні та з неспроможністю реалізовувати стратегічні напрямки розвитку держави у сфері наукових досліджень та розробок. Так, з таблиці видно, що у 2014 році за рахунок коштів державного бюджету було профінансовано інноваційних проектів на суму 344 млн. грн., що становить лише 4,5 % до загальної суми витрат на інноваційну діяльність. Причому такий показник був найбільшим за останні 14 років. У 2013 році ситуація була вкрай негативною – державою було надано підтримку на проведення інноваційної діяльності на суму, яка склала 24,7 млн. грн., і становить відповідно 0,25% до загальних витрат на інновації, що відображає пасивність держави до інноваційної діяльності.

Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності залишаються власні кошти підприємств, що у 2014 році становили 6540,3 млн. грн., тобто 85% у загальному обсязі фінансування нововведень. Беручи до уваги те, що джерелом власних коштів, за рахунок яких фінансується інноваційна діяльність є прибуток, а

більшість промислових підприємств в Україні працює збитково, зрозумілою стає негативна тенденція їх інноваційної активності. Іншою проблемою є те, що підприємства, які отримують прибуток, не поспішають вкладати його в інновації тому, що інноваційна діяльність є більш ризикованою, порівняно з іншими видами діяльності.

Таблиця 2

Джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні [7]

Роки	Загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів			
		власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
	млн. грн.				
2000	1757,1	1399,3	7,7	133,1	217,0
2001	1971,4	1654,0	55,8	58,5	203,1
2002	3013,8	2141,8	45,5	264,1	562,4
2003	3059,8	2148,4	93,0	130,0	688,4
2004	4534,6	3501,5	63,4	112,4	857,3
2005	5751,6	5045,4	28,1	157,9	520,2
2006	6160,0	5211,4	114,4	176,2	658,0
2007	10821,0	7969,7	144,8	321,8	2384,7
2008	11994,2	7264,0	336,9	115,4	4277,9
2009	7949,9	5169,4	127,0	1512,9	1140,6
2010	8045,5	4775,2	87,0	2411,4	771,9
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2
2012	11480,6	7335,9	224,3	994,8	2925,6
2013	9562,6	6973,4	24,7	1253,2	1311,3
2014	7695,9	6540,3	344,1	138,7	672,8

Наочно тенденцію щодо зміни суми загальних витрат на інноваційну діяльність можна побачити на рисунку 1.

Незначне фінансове забезпечення державою інноваційних процесів майже не впливає на загальний розвиток інноваційної діяльності в країні, що є результатом деформованого інноваційного процесу в Україні. Високий рівень ризику інноваційних проектів створює труднощі, а іноді робить неможливим залучення кредитних ресурсів. Відповідно недофінансування примушує підприємства

здійснювати інноваційні проекти частково або на дуже низькому рівні, без належного наукового опрацювання і без маркетингової підтримки. Наслідком подібної роботи стає низька продуктивність і низька рентабельність, а іноді і збитковість підприємства. Досить часто українські інноваційні підприємства, замість впровадження своїх ідей самостійно, змушені поступитися ними іноземним підприємствам за допомогою продажу ліцензій або патентів. Утворюється «замкнуте коло» інноваційного процесу.

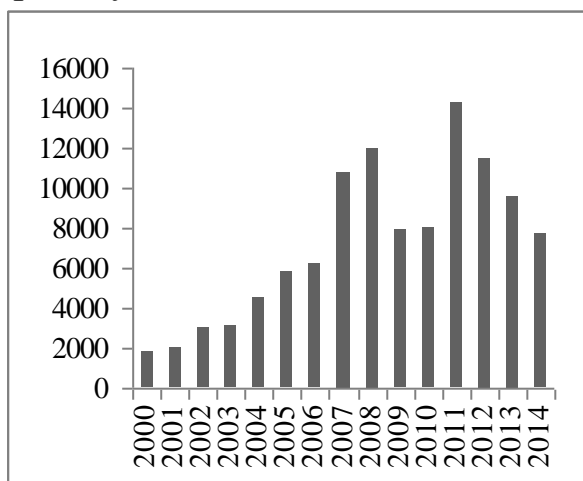

Рис. 1. Динаміка загальної суми витрат на інноваційну діяльність в Україні за 2000-2014 рр., млн. грн.

Виділимо наступні групи проблем у фінансовому забезпеченні інноваційного розвитку в Україні [1, с. 37]:

- недостатній обсяг фінансування інноваційної діяльності в порівнянні з розвинутими країнами та продовження негативної тенденції зниження витрат;

- відсутність стабільних джерел фінансування: обмеженість власних коштів підприємств, дефіцит державних ресурсів, інвестиційна непривабливість країни для іноземних інвесторів, відсутність венчурних фондів, приватних інвесторів («бізнес-янголів»);

- деформована структура фінансування.

Відсутність необхідного фінансування з боку держави, відсутність дієвих механізмів стимулювання, нестабільна економіка та ряд інших проблем значно перешкоджають здійсненню інноваційної

діяльності. Доказом цього може слугувати той факт, що дуже незначна кількість підприємств в Україні впроваджують інновації. Інноваційний розвиток вітчизняних підприємств можна оцінити за рівнем впровадження інновацій. Динаміка впровадження та реалізації інновацій промисловими підприємствами за період 2000–2014 рр. подана в таблиці 3.

Таблиця 3

Впровадження інновацій на промислових підприємствах [7]

Роки	Питома вага промислових підприємств, що впроваджували інновації, %	Впроваджено нових технологічних процесів, процесів	у т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	Впроваджено виробництво інноваційних видів продукції, найменувань	з них нові види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2000	14,8	1403	430	15323	631	9,4
2001	14,3	1421	469	19484	610	6,8
2002	14,6	1142	430	22847	520	7,0
2003	11,5	1482	606	7416	710	5,6
2004	10,0	1727	645	3978	769	5,8
2005	8,2	1808	690	3152	657	6,5
2006	10,0	1145	424	2408	786	6,7
2007	11,5	1419	634	2526	881	6,7
2008	10,8	1647	680	2446	758	5,9
2009	10,7	1893	753	2685	641	4,8
2010	11,5	2043	479	2408	663	3,8
2011	12,8	2510	517	3238	897	3,8
2012	13,6	2188	554	3403	942	3,3
2013	13,6	1576	502	3138	809	3,3
2014	12,1	1743	447	3661	1314	2,5

Частка українських підприємств, що впроваджували інновації є незначною. Як видно з табл.3, тенденція щодо зниження інноваційної активності промислових підприємств спостерігається починаючи з 2003 р. Так, частка підприємств, що впроваджували інновації, скоротилася у 2003 р. до 11,5%. Проте, найменшою була частка інноваційних підприємств у 2005 р., коли становила всього 8,2% у загальній кількості промислових підприємств. Починаючи з 2006 р., інноваційна активність промислових підприємств поступово збільшувалась і у 2013 р. досягнула значення 13,6%. Проте у 2014 році

ситуація трішки погіршилася, і частка промислових підприємств, що впроваджували інновації зменшилася на 1,5%, що складає 12,1% промислових підприємств, що займалися інноваційною діяльністю.

Щодо кількості інноваційної продукції, що виводиться промисловими підприємствами на ринок, зростання спостерігалось в період з 2005 до 2007 рр. (6,7%), а з 2008 р. відбувається поступове зниження її питомої ваги, проте, найменша частка реалізованої інноваційної продукції була у 2014 році, коли знизилася до 2,5% в обсязі промислової продукції.

Про негативні тенденції впровадження інновацій на промислових підприємствах свідчать не тільки відносні, а й абсолютні показники. Найбільші показники були у 2000-2003 рр., проте це дані стосовно введення нових видів продукції. Так, кількість освоєного виробництва інноваційних видів продукції у 2004 р. становила 7416 од., проте далі даний показник суттєво знизився, і у 2014 році становив 3661 од., що становить близько 50 % від показника 2004 р.

Трішки краща тенденція спостерігається у впровадженні кількості зразків нової техніки, оскільки даний показник у 2014 році досягнув найвищого значення, що становить 1314 од. Також, у 2014 р. збільшується кількість нових технологічних процесів порівняно з попереднім роком. Якщо у 2013 р. цей показник становив 1575 од., то у 2014 збільшився до 1743 од. Проте даний показник значно менший, ніж у 2012 році, коли він досягнув піку, а саме 2188 од.

Таким чином, створивши умови для розвитку в країні інноваційної економіки, держава зможе забезпечити конкурентоспроможність і економічну стійкість підприємств. Тільки інноваційні процеси забезпечать успішну діяльність підприємств України, що, у свою чергу, сприятиме економічному зростанню, підвищенню добробуту населення та здійсненню державою ефективної соціальної політики.

Висновки і подальші перспективи досліджень. Інновації є головною рушійною силою конкурентоспроможності та розвитку підприємств, тому інноваційна діяльність є однією з пріоритетних для формування конкурентних переваг, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції і виробництв.

В Україні підприємства характеризуються невисоким рівнем інноваційної активності, що є наслідком недосконалості нормативно-

правової бази регулювання інноваційної діяльності, недостатньої кількості спеціалістів у сфері інноваційної та науково-технічної діяльності, високим економічним ризиком залучення інвестицій, браком стимулів для розробки і фінансування інновацій.

В сучасних умовах основним джерелом фінансування інноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств виступають в основному тільки власні фінансові джерела. Тому, актуальним питанням є збільшення частки державної участі у фінансуванні інноваційної діяльності підприємств України, а також підвищення уваги держави та суспільства в цілому до рівня інноваційної діяльності.

З метою створення сприятливих умов для активізації інноваційної діяльності вітчизняних підприємств необхідне формування цілої системи заходів [2, с. 229]:

- розробку і запровадження механізму надання пільг підприємствам, які впроваджують і реалізують інноваційну продукцію;
- поширення практики надання інноваційним підприємствам кредитів зі знижкою кредитної ставки;
- запровадження прогресивного оподаткування прибутку від випуску застарілої і недосконалої продукції чи у випадку використання екологічно небезпечної технології;
- стимулювання працівників до активної і новаторської участі у підвищенні ефективності інноваційної діяльності та конкурентоспроможності продукції;
- використання маркетингових підходів щодо вивчення майбутніх потреб у нових товарах та послугах;
- активізація міжнародного науково-технічного співробітництва.

Зазначені заходи дадуть змогу сформувати сприятливий інноваційний клімат, задіяти всі необхідні механізми та стимули для підвищення зацікавленості підприємств у впровадженні наукомістких технологій.

Таким чином, ефективне функціонування інноваційної діяльності передбачає виважену державну інноваційну політику, дозволяє досягти поставлених цілей інноваційного розвитку і зайняти вищі посади у світовому постіндустріальному економічному просторі.

Література

1. Гармашова О.П., Діняк О.А. Шляхи вирішення проблеми фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні / О.П. Гармашова, О.А. Діняк // Вісник СевНТУ. – 2011. – №116. - С. 33-39.
2. Голуб Ю.Ю. Інноваційна діяльність підприємств як головна вимога сучасності / Ю. Ю. Голуб // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. - 2012. – №. 9. - С. 225-230.
3. Мазаракі А., Мельник Т. Інновації як джерело стратегічних конкурентних переваг / А.Мазаракі, Т.Мельник // Вісник КНТЕУ. – 2010. - №2. – С. 5-16.
4. Охота В.І. Інновації як основа конкурентоспроможності ТНК / В.І. Охота // Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки». – 2013. - №5. - С. 216-224.
5. Павлова Н.Ю. Инновации как основа конкурентоспособности малого предприятия / Н.Ю. Павлова // Электронный научный журнал «Известия Иркутской государственной экономической академии» (БГУЭП). – 2010. - №5. – С. 189-192.
6. Цилюрик Г.І. Інноваційна діяльність в умовах економічної конкуренції / Г.І. Цилюрик // Науково-виробничий журнал «Облік і фінанси АПК». – 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/1115/35/>.
7. Наукова та інноваційна діяльність (1990-2014pp.) // Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

1. Harmashova O.P., Dinyak O.A. Shlyakhy vyrishennya problemy finansovoho zabezpechennya innovatsiynoyi diyal'nosti v Ukrayini / O.P. Harmashova, O.A. Dinyak // Visnyk SevNTU. – 2011. – #116. - S. 33-39.
2. Holub Yu.Yu. Innovatsiynna diyal'nist' pidpryyemstv yak holovna vymoha suchasnosti / Yu. Yu. Holub // Ekonomichni nauky. Ser.: Oblik i finansy. - 2012. – #. 9. - S. 225-230.
3. Mazaraki A., Mel'nyk T. Innovatsiyi yak dzherelo stratehichnykh konkurentnykh perevah / A.Mazaraki, T.Mel'nyk // Visnyk KNTEU. – 2010. - #2. – S. 5-16.
4. Okhota V.I. Innovatsiyi yak osnova konkurentospromozhnosti TNK / V.I. Okhota // Mizhnarodnyy naukovo-vyrobnychyuy zhurnal «Stalyy rozvytok ekonomiky». – 2013. - #5. - S. 216-224.
5. Pavlova N.Yu. Ynnovatsyy kak osnova konkurentosposobnosti maloho predpryyatyua / N.Yu. Pavlova // Электронныу научныу zhurnal «Yzvestyya Yrkut'skoy hosudarstvennoy ekonomycheskoy akademyu» (ВНУЭР). – 2010. - #5. – S. 189-192.

6. Tsylyuryk H.I. Innovatsiyna diyal'nist' v umovakh ekonomichnoyi konkurenciyi / H.I. Tsylyuryk // Naukovo-vyrobnychy zhurnal «Oblik i finansy APK». – 2011. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/1115/35/>.

7. Naukova ta innovatsiyna diyal'nist' (1990-2014rr.) // Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Рецензент: Омеляненко Т.В., д.е.н., доцент, професор, Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

30.11.2015

УДК 336.225.62

Діброва Олена

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

В статті наведена методика оподаткування заробітної плати у відповідності до чинного законодавства. В рамках методики розглянуто механізм оподаткування заробітної плати податком на доходи фізичних осіб, а саме: базу оподаткування, ставки, податкові соціальні пільги та податкову знижку з податку на доходи фізичних осіб. Велика увага приділена питанню щодо утримання та нарахування на фонд оплати праці єдиного соціального внеску, нерівномірності розподілення навантаження на працівника та роботодавця при його справлянні. Проведений порівняльний аналіз діючої моделі оподаткування заробітної плати з двома пропонованими моделями в рамках концепції податкової реформи України 2016, зроблені критичні зауваження в частині можливих наслідків впровадження даних